

De markt voor vaste brandstoffen in de Gemeenschap in 1997 en de prognoses voor 1998

(98/C 131/04)

1. In dit preliminaire verslag wordt een analyse gegeven van de prognoses van de lidstaten voor 1997 en 1998, die zijn in november 1997 aan de Commissie hebben doen toekomen. Het Raadgevend Comité van de EGKS en de betrokken kringen krijgen hiermee de meest actuele informatie over de ontwikkelingen op de communautaire markt voor vaste brandstoffen.

In het eerste kwartaal van 1998 zal een nieuw verslag over de markt voor vaste brandstoffen in de Gemeenschap in 1997 en met de prognoses voor 1998 worden opgesteld.

2. De verwachting is dat de economische activiteit in 1997 een sterke reactie te zien zal geven op de geschatte groei van slechts 1,8 % in 1996, hoofdzakelijk dankzij de duurzame groei van de uitvoer en de opleving van de particuliere consumptie in een aantal lidstaten. In 1997 zal het reële BBP volgens de prognoses in de Gemeenschap als geheel met 2,6 % groeien. De tekenen wijzen er in toenemende mate op dat de economische activiteit in 1998 nog meer zal toenemen. Er worden immers als gunstige ontwikkelingen waargenomen in de binnenlandse economie: een voortschrijdende budgettaire consolidatie, een gunstige loonontwikkeling, een blijvend lage rente, een herstel van het consumentenvertrouwen en een hoge rentabiliteit van de investeringen. Voor 1998 wordt een toename van het BBP met gemiddeld 3 % verwacht.

3. Wat de vraag naar energie betreft, wijzen de voorlopige cijfers voor het eerste halfjaar van 1997 voor de Gemeenschap als geheel op een daling van het bruto binnenlands verbruik met ongeveer 1,2 % als gevolg van het warmere weer.

Kijkt men naar de energiebronnen afzonderlijk, dan ziet men alleen voor kernergie en waterkracht een

toename (respectievelijk 2,4 % en 1,4 %) ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder, terwijl het aardolieverbruik min of meer gelijk is gebleven. Voor alle andere energiebronnen is het verbruik afgenomen, met name voor vaste brandstoffen (5,2 %), waaronder 5,1 % voor antraciet en 5,6 % voor bruinkool en turf) en aardgas (3 %).

Wanneer rekening wordt gehouden met de economische verwachtingen voor 1998, zou de vraag naar energie, bij gelijkblijvende weersomstandigheden, volgens de prognoses met 1,8 % kunnen toenemen. Wat de vaste brandstoffen betreft, zou de vraag naar antraciet en bruinkool echter met respectievelijk 4 % en 2 % afnemen.

4. De antracietproductie in de Gemeenschap ondervindt nog steeds gevolgen van herstructurerings-, rationaliserings- en moderniseringsprogramma's; het ziet er naar uit dat de antracietproductie in 1997 ten opzichte van 1996 met 3,6 miljoen ton (–2,9 %) is gedaald tot 123,1 miljoen ton. Deze daling doet zich naar verwachting voor bij alle communautaire steenkoolproducenten: Frankrijk (–1,3 miljoen ton, –18,2 %), Duitsland (–1,2 miljoen ton, –2,2 %), Verenigd Koninkrijk (–0,9 miljoen ton, –1,8 %), Spanje (–0,3 miljoen ton, –1,4 %).

De prognoses voor 1998 gaan uit van een daling met ongeveer 15,2 miljoen ton (–12,3 %) tot 108 miljoen ton. Vooral het Verenigd Koninkrijk wordt getroffen (bijna 12,2 miljoen ton, –25,5 %), omdat de producenten reageren op de inkrimping van de markt als gevolg van de overschakeling van de elektriciteitsproducenten op aardgas. Duitsland verwacht een vermindering van de antracietproductie met iets meer dan 2 miljoen ton (–3,9 %), Frankrijk met 0,6 miljoen ton (–9,3 %) en Spanje met 0,4 miljoen ton (–2,3 %).

Vergelijking van de belangrijkste kenmerken van de markt voor vaste brandstoffen (in miljoen ton)

	1996 Uitkomsten	1997 Schatting	1998 Prognose	1997/1996 (%) (**)	1998/1997 (%) (**)
ANTRACIET					
Aanvoer					
— Productie	126,8	123,1	108,0	– 2,9	– 12,3
— Gerecupereerde hoeveelheden	3,0	2,5	2,2	– 16,1	– 11,9
— Invoer uit derde landen	141,2	145,5	142,7	+ 3,0	– 2,0
Totaal	270,9	271,1	252,9	+ 0,1	– 6,7

Vergelijking van de belangrijkste kenmerken van de markt voor vaste brandstoffen (in miljoen ton)					
	1996 Uitkomsten	1997 Schatting	1998 Prognose	1997/1996 (%) (**)	1998/1997 (%) (**)
Leveringen					
— aan cokesfabrieken	54,2	53,3	51,4	— 1,7	— 3,5
— aan elektriciteitscentrales (*)	185,2	182,9	161,8	— 1,3	— 11,5
— Andere	32,0	32,0	30,3	— 0,1	— 5,4
— Uitvoer naar derde landen	0,3	0,5	0,5	+ 41,6	+ 9,4
Totaal	271,8	268,7	244,0	— 1,2	— 9,2
COKES					
Aanvoer					
— Productie	40,3	39,9	39,4	— 0,9	— 1,3
— Invoer uit derde landen	6,5	7,4	7,2	+ 13,9	— 2,1
Totaal	46,8	47,3	46,6	+ 1,1	— 1,4
Leveringen					
— aan de staalindustrie	41,8	42,3	42,1	+ 1,2	— 0,3
— Andere, in de EU	5,5	5,6	5,2	+ 2,1	— 6,3
— Uitvoer naar derde landen	0,4	0,3	0,4	— 25,3	+ 22,6
Totaal	47,6	48,2	47,7	+ 1,1	— 0,9
BRUINKOOL					
Aanvoer					
— Productie en invoer	261,1	249,7	244,2	— 4,4	— 2,2
Leveringen					
— aan brikettenfabrieken	27,5	23,1	18,6	— 16,0	— 19,5
— aan elektriciteitscentrales	229,0	223,0	222,7	— 2,6	— 0,1
— Andere (inclusief uitvoer naar derde landen)	4,0	3,2	2,8	— 20,3	— 13,5
Totaal	260,6	249,4	244,1	— 4,3	— 2,1
TURF					
Aanvoer					
— Productie en invoer	14,3	13,3	13,1	— 7,1	— 1,6
Leveringen					
— aan brikettenfabrieken	1,7	2,5	2,7	+ 53,5	+ 5,4
— aan elektriciteitscentrales	10,4	8,1	8,0	— 21,5	— 1,3
— Andere (inclusief uitvoer naar derde landen)	2,3	2,5	2,4	+ 8,9	— 4,1
Totaal	14,3	13,1	13,1	— 8,0	— 0,5

(!) De cijfers mogen wegens afrondingen niet bij elkaar worden opgeteld.

(*) Inclusief centrales en elektriciteitscentrales bij mijnen.

(**) De veranderingen zijn berekend in kiloton.

5. In 1997 bedroeg de omvang van de antracietleveringen binnen de Gemeenschap naar het zich laat aanzien in totaal 268,2 miljoen ton, wat ongeveer 3,3 miljoen ton minder is dan in 1996. De vermindering betrof bijna alle consumentensectoren, met name de leveringen aan elektriciteitscentrales, die met 2,9 miljoen ton (– 1,7 %) daalden tot 172,9 miljoen ton, aan cokesfabrieken (– 0,9 miljoen ton, – 1,7 %) en aan andere industrieën (– 0,8 miljoen ton, – 3,9 %); de leveringen voor zelfopwekking namen daarentegen met bijna 0,4 miljoen ton (+ 6,8 %), toe, evenals die aan de ijzer- en staalindustrie (+ 1,2 miljoen ton, + 14,7 %). De dalingen waren het grootst in het Verenigd Koninkrijk (– 3,0 Mio. miljoen ton), Duitsland (– 2,2 miljoen ton) en Frankrijk (– 1,7 miljoen ton); hier stonden kleine stijgingen in Spanje (+ 1,4 miljoen ton), Finland (+ 0,8 miljoen ton) en Italië (+ 0,6 miljoen ton) tegenover.

Er wordt een kleine toename van de antracietvoorraden bij de producenten in Duitsland, Spanje en het Verenigd Koninkrijk verwacht, terwijl de voorraden bij de elektriciteitsproducenten toenemen van ongeveer 50,5 miljoen ton tot 53,3 miljoen ton, vooral door grotere voorraden bij de producenten in het Verenigd Koninkrijk.

Volgens de prognoses voor 1998 zullen de totale antracietleveringen binnen de Gemeenschap met ongeveer 24,7 miljoen ton afnemen tot 253,5 miljoen ton wat grotendeels (21,1 miljoen ton, ofwel bijna 86 % van de totale daling) te wijten is aan geringere leveringen aan elektriciteitscentrales. Het industriële gebruik zal met ongeveer 0,9 miljoen ton teruglopen en de leveringen aan de binnenlandse markt met 0,8 miljoen ton, hoewel de leveringen aan de ijzer- en staalindustrie wellicht iets zullen toenemen (iets meer dan 0,1 miljoen ton). De daling is het grootst in het Verenigd Koninkrijk (– 15,5 miljoen ton), Frankrijk (– 4,3 miljoen ton), en Denemarken (– 3,0 miljoen ton) en minder groot in Portugal (– 1,0 miljoen ton) en België (– 0,5 miljoen ton).

De elektriciteitsproducenten bepalen als belangrijkste steenkoolverbruikers in hoge mate de ontwikkeling van de antracietleveringen. Er zij evenwel met nadruk op gewezen dat de kwantitatieve prognoses voor het gebruik van steenkool met de nodige voorzichtigheid moeten worden betracht, aangezien in de hiervoor gebruikte nationale cijfers steenkool vaak wordt ingedeeld onder „overige brandstoffen”, een post die nodig is om prognoses voor de totale energievraag te verstrekken nadat al de van andere brandstoffen of energiebronnen beschikbare hoeveelheden zijn vastgesteld. Veranderingen in de waterkrachtproductie of in de prestaties van kerncentrales kunnen daarom tot grote veranderingen in de prognoses voor steenkool leiden. Desalniettemin staat vast dat steenkool in toenemende mate door aardgas

wordt verdrongen, met name in het Verenigd Koninkrijk.

6. De totale elektriciteitsproductie zal in 1997 waarschijnlijk 1,5 % onder die van 1996 liggen. Het ziet er weliswaar naar uit dat er meer elektriciteit wordt geproduceerd in gasgestookte, kern- en waterkrachtcentrales, maar dit wordt meer dan tenietgedaan door de daling van de productie van elektriciteit met behulp van aardolie, steen- en bruinkool.

De leveringen van antraciet aan de openbare elektriciteitscentrales bedroegen in 1997 naar verwachting 2,9 miljoen ton minder dan in 1996, met als grootste dalers het Verenigd Koninkrijk (– 2,8 miljoen ton), Duitsland (– 2,1 miljoen ton) en Frankrijk (– 2,0 miljoen ton). Dit compenseert ruimschoots de kleinere toenames die worden verwacht in Spanje (+ 1,4 miljoen ton), Finland (+ 0,9 miljoen ton), Italië (0,6 miljoen ton), Denemarken en Portugal (elk + 0,4 miljoen ton).

De huidige prognoses voor 1998 duiden op een daling van bijna 20 miljoen ton, waarvan het Verenigd Koninkrijk alleen al meer dan 14 miljoen ton voor zijn rekening neemt — als gevolg van de aanbesteding van nieuwe niet-kolengestookte centrales — en Denemarken, Frankrijk en Portugal ongeveer 2,9 miljoen ton, 2,1 miljoen ton en 0,7 miljoen ton. In de meeste andere lidstaten blijven de leveringen gelijk of nemen ze slechts in geringe mate af.

7. Zoals het er nu uitziet, zijn de leveringen aan de industrie als geheel in 1997 met 0,4 miljoen ton (+ 1,4 %) toegenomen tot 29,5 miljoen ton; dit is te danken aan een significante toename van de leveringen van antraciet aan de ijzer- en staalindustrie, die de teruggelopen leveringen aan de andere industrieën meer dan compenseerde. De prognoses voor 1998 duiden evenwel op een daling van in totaal ongeveer 1 miljoen ton tot 28,5 miljoen ton, hoewel de leveringen aan de ijzer- en staalindustrie blijven toenemen.

8. De ruwstaalproductie zal voor 1997 waarschijnlijk uitkomen op ongeveer 158,0 miljoen ton, wat neerkomt op een stijging met ongeveer 7,3 % (+ 10,8 miljoen ton) ten opzichte van 1996. In 1998 zou de ruwstaalproductie met nog eens 5 miljoen ton kunnen toenemen tot 163 miljoen ton.

De cokesproductie zou, naar het zich laat aanzien, in 1997 39,9 miljoen ton kunnen hebben bedragen, 0,4 miljoen ton (– 0,9 %) minder dan in 1996. De invoer uit derde landen zou evenwel met 0,9 miljoen ton zijn toegenomen tot 7,4 miljoen ton. De leveringen aan de ijzer- en staalindustrie zullen vermoedelijk uitkomen op 42,3 miljoen ton (+ 1,2 %) en de overige cokesleveringen in de Gemeenschap op ongeveer 5,6 miljoen ton, 2,1 % meer dan in 1996.

In 1998 zal de productie waarschijnlijk afnemen (–0,5 miljoen ton of –1,3%), evenals de leveringen, zowel die aan de ijzer- en staalindustrie (met –0,1 miljoen ton of –0,3%) als die aan de andere verbruikers in de Gemeenschap (–6,3%).

9. In 1997 zal de bruinkool- en turfaanvoer (productie en invoer) in de Gemeenschap naar verwachting ongeveer 262 miljoen ton hebben bedragen, 12,4 miljoen ton (–4,5 miljoen ton) minder dan in 1996. De aanzienlijke daling van de bruinkoolproductie in Duitsland lijkt zich door te zetten, nu met 11,7 miljoen ton tot 175,6 miljoen ton, als gevolg van de geringere vraag van de elektriciteitscentrales (–6,6 miljoen ton), de brikettenfabrieken (–4,5 miljoen ton) en „overige” (–0,7 miljoen ton). Vooral de Lausitz (–8,7 miljoen ton) wordt door deze daling getroffen terwijl de bruinkoolproductie in Helmstedt volgens de prognoses enigszins toeneemt.

De bruinkool- en turfaanvoer zal in 1998 vermoedelijk met nog eens 5,7 miljoen ton (–2,2%) afnemen. Schuld hieraan is de verminderde vraag in Duitsland, die gedeeltelijk wordt gecompenseerd door een geplande toename ten behoeve van de elektriciteitsproductie in Griekenland (2,3 miljoen ton, +3,9%).

10. Voor 1997 wordt een toename van de invoer van antraciet uit derde landen met 4,3 miljoen ton (+3%) ten opzichte van 1996 verwacht. De totale invoer wordt geraamd op 145,5 miljoen ton, waarbij de grootste stijgingen worden verwacht in het Verenigd Koninkrijk (+4,7 miljoen ton), Duitsland en Denemarken (elk +1,1 miljoen ton). Hiertegenover staat een afname in Spanje (–2,9 miljoen ton) en Frankrijk (–0,9 miljoen ton). Columbia (+5,1 miljoen ton) en in mindere mate Australië (+1,3 miljoen ton) lijken het meest van een verandering van de invoerstromen te hebben geprofiteerd, terwijl Zuid-Afrika zijn uitvoer naar de Gemeenschap met 0,7 miljoen ton zag dalen.

Volgens de prognoses loopt de invoer van antraciet uit derde landen in 1998 met nog eens 2,8 miljoen ton (–1,9%) terug tot 142,7 miljoen ton. Hoewel ze uitgaan van een veel grotere invoer in Spanje (+2,6 miljoen ton) en Duitsland (+1,8 miljoen ton), wordt dit meer dan tenietgedaan door een daling in de meeste andere lidstaten, met name Denemarken (–3 miljoen ton), het Verenigd Koninkrijk (–1,5 miljoen ton), Portugal (–1 miljoen ton) en Frankrijk (–0,5 miljoen ton). Wat de leveranciers betreft worden er geen grote veranderingen verwacht, afgezien van een daling van de invoer uit de Verenigde Staten en Zuid-Afrika (respectievelijk (–1,8 miljoen ton en –1,3 miljoen ton).

11. Na een onstuimig einde van 1996 zijn de prijzen in de steenkoolhandel in 1997 gedaald. Sommige ko-

pers wachten op verdere prijsverlagingen, maar deze worden niet door iedereen verwacht. Na de zeer lage prijzen in het najaar van 1996, stegen de vrachttarieven in het eerste deel van 1997 en, na de gebruikelijke lage zomerprijzen, leken ze in het najaar weer wat aan te trekken. Met name op de Panamaxmarkt konden echter wel wat goedkope contracten worden afgesloten.

De alternatieve brandstoffen waren in het algemeen prijsvast. De prijs van ruwe aardolie hield de hogere prijs van de laatste jaren vast en de prijs van zware stookolie hield min of meer gelijke tred. De petroleumcokes was dit jaar evenwel concurrerend op de Europese markt; de prijzen lagen onder die van 1996 toen de voorraden op de Amerikaanse markt uitgeput raakten.

Bij invoer noteerde cokeskool in het derde kwartaal van 1997 per ton steenkoolequivalent (tse) 57,54 USD tegen 57,44 USD per tse in dezelfde periode een jaar eerder.

De gewogen gemiddelde prijs van stoomkool, die in elektriciteitscentrales wordt gebruikt (contracten met een duur van meer of minder dan een jaar, ongeacht de herkomst van de kolen), bedroeg in het eerste kwartaal van 1997 (op het moment van het schrijven van dit verslag de meest recente informatie) bij invoer 47,69 USD per tse tegen 50,31 USD per tse voor dezelfde periode een jaar eerder.

Gemiddelde CIF-prijs voor uit derde landen ingevoerde kolen (USD/tse)

Periode	Cokeskool (*)	Stoomkool (**)
1/1995	54,84	47,97
2/1995	57,83	51,04
3/1995	58,73	50,91
4/1995	58,23	51,84
1/1996	57,24	50,31
2/1996	57,34	48,27
3/1996	57,44	47,77
4/1996	57,34	48,22
1/1997	57,28	47,69
2/1997	57,14	
3/1997	57,54	

(*) Steenkool met een standaardkwaliteit van 7,5% as, 8,0% vocht, 0,8% zwavel en 26% vluchtige stoffen.

(**) Voor de elektriciteitsproductie.

12. Ondanks de expansie van het BBP van de Gemeenschap in 1997, is er waarschijnlijk sprake van een lichte terugval in de totale vraag naar energie. De vaste brandstoffen worden bijzonder hard getroffen. De eerste prognoses voor vaste brandstoffen voor 1998 wijzen op een voortzetting van de in 1991 begonnen neerwaartse trend.